

Αριθμ. Πρωτ.: 1404/236/42455

Αθήνα, 1 Σεπτεμβρίου 2026

Προς

– **Αναπληρωτή Υπουργό
Εθνικής Οικονομίας και
Οικονομικών,
κ. Νικόλαο Παπαθανάση**

ΚΟΙΝ.: – **Πρωθυπουργό,
κ. Κυριάκο Μητσοτάκη**
– **Υπουργό
Εθνικής Οικονομίας και
Οικονομικών,
κ. Κυριάκο Πιερρακάκη**
– **Γ.Γ. ΕΤΠΑ – ΕΚΤ & Ταμείου
Συνοχής,
κ. Βασίλειο Σιαδήμα**

**ΘΕΜΑ: ΑΜΕΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 4412/2016 ΣΤΙΣ
ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ**

Συνημμένα: Το υπ.αριθμ. πρωτ. 6546/30/07/2026 έγγραφο της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. και το υπ.αριθμ. πρωτ.112287/8/7/2026 έγγραφο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Απευθυνόμαστε σε εσάς για ένα ζήτημα που **εδώ και μήνες παραμένει αδικαιολόγητα σε εκκρεμότητα**, προκαλώντας σοβαρά προβλήματα στην εκτέλεση συγχρηματοδοτούμενων έργων και στις τεχνικές επιχειρήσεις.

Πρόκειται για τον **συνυπολογισμό των αναθεωρήσεων τιμών στο όριο του 50%** που αφορά τις τροποποιήσεις συμβάσεων δημοσίων έργων.

Το άρθρο 156 του ν. 4412/2016 είναι σαφές, ενώ επί του συγκεκριμένου ζητήματος έχουν ήδη τοποθετηθεί οι καθ' ύλην αρμόδιοι φορείς, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και η ΕΑΔΗΣΥ, με ταυτόσημη θέση.

Παρά ταύτα, υπηρεσίες του συστήματος διαχείρισης του ΕΣΠΑ εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διαφορετικά το ζήτημα, με αποτέλεσμα να καθυστερούν εγκρίσεις και πιστώσεις και οι ανάδοχοι να υφίστανται σημαντικές οικονομικές συνέπειες.

Η κατάσταση αυτή δεν είναι θεσμικά ορθή και δεν μπορεί να συνεχιστεί.

Δεν είναι δυνατόν ένας σαφής κανόνας δικαίου, ο οποίος εφαρμόζεται κανονικά σε δημόσια έργα, να εφαρμόζεται διαφορετικά στα συγχρηματοδοτούμενα έργα εξαιτίας μιας διαφορετικής υπηρεσιακής ερμηνείας.

Δημιουργούνται έτσι στην πράξη **δύο μέτρα και δύο σταθμά στην εφαρμογή της ίδιας νομοθεσίας.**

Και όταν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά και εκτελούν συμβάσεις υπό το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο αντιμετωπίζονται με διαφορετικούς κανόνες, το αποτέλεσμα δεν είναι απλώς διοικητική δυσλειτουργία.

Δημιουργούνται συνθήκες άνισης μεταχείρισης και **στρέβλωσης του ανταγωνισμού.**

Ακόμη σοβαρότερο είναι το θεσμικό ζήτημα που ανακύπτει: δεν μπορεί μια υπηρεσιακή εκκρεμότητα ή ερμηνεία να οδηγεί επί μήνες σε ουσιαστική αναστολή εφαρμογής της νομοθεσίας, όταν μάλιστα οι αρμόδιοι θεσμικοί φορείς έχουν ήδη τοποθετηθεί.

Κύριε Υπουργέ,

σας ζητούμε να παρέμβετε άμεσα, ώστε να δοθεί σαφής και ενιαία κατεύθυνση προς όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και Διαχειριστικές Αρχές, να εφαρμοστεί η ισχύουσα νομοθεσία και να απεμπλακούν χωρίς άλλη καθυστέρηση οι σχετικές εγκρίσεις και πιστώσεις.

Το μόνο που ζητούμε είναι η εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας, με τον ίδιο τρόπο για όλους. Είναι πραγματικά δυσάρεστο να απαιτείται η παρέμβαση της πολιτικής ηγεσίας για ένα ζήτημα τόσο σαφές, για το οποίο έχουν ήδη τοποθετηθεί οι καθ' ύλην αρμόδιοι θεσμικοί φορείς.

Η νομοθεσία δεν μπορεί να εφαρμόζεται κατά περίπτωση. Η ενιαία εφαρμογή της, η ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων και η προστασία του υγιούς ανταγωνισμού αποτελούν στοιχειώδεις προϋποθέσεις θεσμικής λειτουργίας της Πολιτείας.

Αναμένουμε την άμεση παρέμβασή σας.

Μετά τιμής,

**Για την ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ των Εργοληπτικών Οργανώσεων
ΠΕΔΜΕΔΕ, ΠΕΣΕΔΕ και ΣΑΤΕ**

Ο Πρόεδρος της ΠΕΔΜΕΔΕ

Ο Πρόεδρος της ΠΕΣΕΔΕ

Ο Πρόεδρος του ΣΑΤΕ

Κωνσταντίνος Γκολιόπουλος

Φώτιος Κουβουκλιώτης

Ζαχαρίας Αθουσάκης

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ
Τμήμα Μελετών**

Ταχ. Δ/νση: Δώρου 7-9
Τ.Κ. – Πόλη: 104 32 Αθήνα
Πληροφορίες: Ε. Μουτσοπούλου, Γ. Κυρίτσης
Τηλέφωνο: 213 2124 740, 738
eMail: protokollo@eadhsy.gr
Ιστότοπος: www.eadhsy.gr

Αρ. πρωτ.: 6546
Αθήνα, 30/07/2026

Προς:
Υπουργείο Υποδομών και
Μεταφορών, Γεν. Δ/νση Διοικητικών
Υπηρεσιών, Δ/νση Νομοθετικού
Συντονισμού (Δ5), Τμήμα Β'
email: kgiannakouris@ggde.gr

Κοιν:
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας &
Οικονομικών, Ειδική Υπηρεσία
Διαχείρισης Προγραμμάτων
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ
ΑΛΛΑΓΗ» και «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ»
email : n.mamalougas@mou.gr
peka-polpro@mou.gr
peka-polpro@minfin.gr

Θέμα: Αναθεώρηση τιμών δημοσίων έργων στις συμπληρωματικές συμβάσεις

Σχετ: το υπ' αριθμ. 112287/08-07-2026 (α.π. Αρχής 6546/17-07-2026) έγγραφο του Τμήματος Β' της Δ/νσης Νομοθετικού Συντονισμού (Δ5) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών αναφορικά με ερωτήματα της ΕΥΔ των προγραμμάτων «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» και «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ» σχετικά με ζητήματα αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων.

Αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στο ως άνω σχετικό έγγραφο και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Αρχής, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 156 του ν. 4412/2016 και ειδικότερα των παρ. 1 (περ. δ) και 4, διαφαίνεται ότι, για τον υπολογισμό του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αύξησης του συμβατικού ανταλλάγματος κατά πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης, στο πλαίσιο τροποποίησης σύμβασης έργου και σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης, δεν συνυπολογίζονται η αναθεώρηση τιμών και ο Φ.Π.Α. Ειδικότερα, η παρ. 1δ του άρθρου 156 ορίζει ρητά ότι η αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος δεν δύναται να υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης «χωρίς την αναθεώρηση και τον Φ.Π.Α.», ενώ η παρ. 4 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι όλα τα όρια και ποσοστά του άρθρου αναφέρονται στα αρχικά ποσά και τιμές της σύμβασης και δεν περιλαμβάνουν την αναθεώρηση τιμών, μεταγενέστερες τροποποιήσεις αυτής ή οποιαδήποτε αποζημίωση.

Το άρθρο 156 του ν. 4412/2016 αποτελεί ειδική, εθνική ρύθμιση εφαρμογής που εξειδικεύει τις διατάξεις του άρθρου 132 του ίδιου νόμου για τις δημόσιες συμβάσεις έργων. Σημειώνεται ότι το εν λόγω άρθρο τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του 75 του ν. 4782/2021, προκειμένου να εναρμονιστεί με το ενωσιακής προέλευσης άρθρο 132 του ν. 4412/2016 (αντίστοιχο άρθρο 72 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

Στο πλαίσιο αυτό, το ανώτατο προβλεπόμενο όριο αύξησης ανέρχεται σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης, όπως ρητά ορίζεται στην περ. δ της παρ. 1 του άρθρου 156 του ν. 4412/2016, σε αντιστοιχία με τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις

περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 132, ήτοι με τις περιπτώσεις συμπληρωματικών εργασιών που κατέστησαν αναγκαίες κατά την εκτέλεση του έργου και με τις τροποποιήσεις που προκύπτουν λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μία επιμελή αναθέτουσα αρχή.

Ως προς την περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 132, επισημαίνεται ότι αφορά «..σε τροποποιήσεις συμβάσεων, ανεξαρτήτως της χρηματικής αξίας τους, οι οποίες προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρήτρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης και στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται και ρήτρες αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεις...», σύμφωνα με τα ρητά οριζόμενα στην ως άνω διάταξη. Κατά συνεπεία, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι στην περ. α της παρ. 1 του άρθρου 132 δεν περιλαμβάνεται ποσοστιαίος περιορισμός, αντίστοιχος των περιπτώσεων (β) και (γ) της ίδιας παραγράφου. Υπό το πρίσμα αυτό, η ρήτρα αναθεώρησης του άρθρου 153 του ν. 4412/2016, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, αποτελεί ρήτρα προαίρεσης του άρθρου 132 παρ. 1 περ. α)¹, ο δε τρόπος υπολογισμού της εξειδικεύεται με προβλεπόμενες, στο εν λόγω άρθρο, Υπουργικές Αποφάσεις.²

Σε συνέχεια των ανωτέρω, το σχετικό έγγραφό σας και η ερμηνευτική προσέγγιση που περιέχεται σε αυτό, τελούν, καταρχάς, σε συμφωνία με τα άρθρα 156 και 132 του ν. 4412/2016.

Σε κάθε περίπτωση, η Αρχή δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αρμοδιότητα του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών για την παροχή ερμηνευτικών οδηγιών και κατευθύνσεων για την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας δημοσίων έργων, το οποίο (Υπουργείο), άλλωστε, φέρει και τη σχετική νομοθετική πρωτοβουλία. Συνεπώς, ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 156 του ν. 4412/2016, ιδίως δε η τυχόν έκδοση ερμηνευτικής εγκυκλίου, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

**Η Αναπληρώτρια
Προϊσταμένη Γενικής
Δ/νσης**

Μ. Καλογρίδου

¹ Βλ. συναφώς: α) τη Γνώμη Γ 19/2021 ΕΑΑΔΗΣΥ και β) το υπ' αριθμ. 2040/13-04-2022 (ΑΔΑ: Ψ9Γ5ΟΞΤΒ-ΣΤΕ) έγγραφό της Αρχής, τα οποία είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της Αρχής www.eadhsy.gr

² Βλ. ενδεικτικά, την υπ' αριθμ. Δ11/334219 (ΦΕΚ Β' 5565/31.10.2022) Υπουργική Απόφαση με θέμα: «Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων Α' Τριμήνου 2022, σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016».

Εσωτερική Διανομή :

1. Γραφείο Προέδρου
2. Γενική Διεύθυνση
3. Δ/νση Μελετών και Γνωμοδοτήσεων
4. Δ/νση Συντονισμού
5. Δ/νση Ελέγχου
6. Αυτοτελές Γραφείο Θεσσαλονίκης

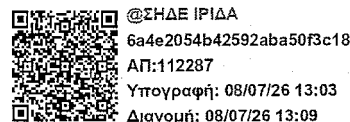

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ (Δ5)
ΤΜΗΜΑ :Β'

Ταχ. Δ/ση: Χαρ. Τρικούπη 182
Ταχ. Κωδ.: 114 782 Αθήνα
Πληροφορίες: Γιαννακούρης Κ.
Τηλέφωνο: 213 1523 558

Αθήνα 8/7/2026
Αρ. Πρωτ: 112287

ΠΡΟΣ:
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» και
«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ»
Μέρλιν 5, ΤΚ 106 71, Αθήνα

ΘΕΜΑ : Αναθεώρηση τιμών δημοσίων έργων.

Απαντώντας στο έγγραφό σας αρ. 102955/26-6-26 και μετά την τηλεφωνική μας επικοινωνία σας γνωρίζουμε ότι αρμόδια για την παροχή διευκρινήσεων σχετικά με την εφαρμογή του Ν. 4412/2016 είναι η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων στην οποία και θα πρέπει επίσης να απευθυνθείτε.

- Σε κάθε περίπτωση η άποψη της υπηρεσίας μας είναι ότι το άρθρο 132 του Ν.4412/2016 περιγράφει (επαναλαμβάνοντας ενωσιακό δίκαιο) τις περιπτώσεις επιτρεπόμενων τροποποιήσεων όλων των ειδών των συμβάσεων που καλύπτει η σχετική οδηγία και συνακόλουθα οι εθνικές διατάξεις του Ν.4412/2016, θέτοντας σαν όριο της συνεπαγόμενης αύξησης το 50% της αρχικής σύμβασης, αλλά δεν φαίνεται να προσδιορίζει τι ακριβώς συνυπολογίζεται σε κάθε περίπτωση τροποποίησης, προκειμένου να φτάσουμε στο ανώτατο όριο του 50% της αρχικής σύμβασης.

- Το άρθρο 156 του Ν.4412/2016 εξειδικεύοντας τα παραπάνω ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις έργων και επαναλαμβάνοντας διατάξεις του προ ισχύοντος δικαίου των δημοσίων έργων, σε δύο σημεία (παρ. 1δ και 4) **εξαιρεί όσον αφορά τις συμπληρωματικές συμβάσεις**, δηλαδή την περίπτωση 1β του άρθρου 132, την αξία της αναθεώρησης στον υπολογισμό του 50% της αρχικής σύμβασης και κατά λογική συνέπεια και από τα κονδύλια της συμπληρωματικής σύμβασης τα οποία αθροίζονται προκειμένου να υπολογιστεί η προκύπτουσα, ως το επιτρεπόμενο 50%, αύξηση.

- Γενικά στο προ ισχύον δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων έργων, το οποίο για το συγκεκριμένο θέμα επαναλαμβάνεται εν πολλοίς στο Ν.4412/2016, η αναθεώρηση θεωρείτο ότι ρυθμίζεται από διατάξεις δημοσίας τάξεως και το ποσό της περιλαμβάνονταν στον προϋπολογισμό υπηρεσίας κατ' εκτίμηση, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται στον υπολογισμό του 50% της επιτρεπόμενης υπέρβασης των συμπληρωματικών συμβάσεων, δεδομένου ότι δε σχετίζονταν με το τεχνικό τους αντικείμενο.

- Τα ανωτέρω είναι άσχετα με το θέμα της υπέρβασης του ορίου 50% και το πως η Αναθέτουσα Αρχή θα καλύψει δημοσιονομικά το υπερβάλλον ή ο ανάδοχος θα

αναγκαστεί ενδεχομένως να το διεκδικήσει δικαστικά στην περίπτωση που η υπηρεσία δε μπορεί να το χορηγήσει.

Ο ΑΝ. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΡΗΣ

Κοινοποίηση

Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
Δώρου 7-9, 10432 Αθήνα

Εσωτ. Διανομή:

ΔΝΣ (2)